

PREFAȚĂ

Am fost întrebată adeseori cum mi-o amintesc pe mama mea, pe Mariana. Vreau să spun că nu am foarte multe amintiri, unele s-au estompat, eram copil. Dar cele rămase sunt pregnante, adânci în memoria mea.

...Ne plimbam în Grădina Botanică, toamna, vizavi de casa noastră din Cotroceni. Culegeam frunze de toate culorile anotimpului, făceam buchete pe care le dăruiam apoi, ea mă învăța cum să le asortez.

...Când eram copil mic, înainte de a adormi, ea îmi spunea fel și fel de povești, inventate atunci, cu locuri și personaje fantastice, în tărâmurile îndepărtate și misterioase, cu adieri de vânt, cu mări învolburate, cu pietre prețioase și castele de fum... Eram fascinată.

...Dar acum, când scriu, amintirea se disipează... O mai revăd cântând la pian, bineînțeles, de plăcere, nu ca o profesionistă. Cu degetele ei prelungi, intona *Alla turca* de Mozart și începutul *Sonatei în La major* de Schubert, pagină sublimă. Îi plăcea enorm *Concertul în la minor* de Schumann, spunea că neapărat trebuie să-l cânt. Îmi alesese o rochie a ei elegantă, de un verde tonic cu frunzulițe negre de catifea, cu care ar fi trebuit să apar pe scenă. Nu a mai apucat să mă vadă cântând cu orchestra, și nici *Concertul* de Schumann, pe scena Ateneului Român, cu Filarmonica bucureșteană. L-am interpretat prima oară în 1970, aveam 17 ani. Ea murise în 1967... Rochia verde am păstrat-o, o mai am și acum.

Un amănunt amuzant. Îi spuneam: „Mă plictisesc. Dă-mi o idee!” Și ea, cu fantezia ei debordantă, îmi inventa fel și fel de treburi „trăsnite” prin casă sau pe afară, prin curte (nu cântam încă la pian!).

...Apoi, ultimii ei ani de viață, o revăd bolnavă, mergând cu greutate sau, mai târziu, imobilizată la pat, cu noi alături, toată familia în jurul ei. Sigur, eram copil, nu puteam realiza întreaga dramă care se petrecea... Boala grea care a răpus-o (o tumoare cerebrală, un caz grav de neurinom acustic, operat de două ori, o

OSMOZE...

Clipa delicată, precisă,
Când se dizolvă anotimpurile
Unul într-altul,
Nu e nicăieri scrisă...

Frunzele pline de clorofilă caldă,
În nu știu ce clipă,
Alungă un zvon cu-o aripă,
Și, galbene, cad de pe ram...

Când se topește zefirul în crivăț,
Strivind floarea de lămâi de la geam ?...

În care clipă moare copilul din noi ?
Unde-i anul cel nou,
Învelit în serpentine,
Ca-n scutece moi ?...

SUFLETELE FÂNTÂNILOR...

Sufletele fântânilor
Ies câteodată la soare,
Să se-ncălzească,
Să se zvânte...

Ce altfel,
Și ce limpede știu ele să cânte...

Imnuri negre,
Despre umbră și răcoare,
Despre chipurile care s-au oglindit
Și-au căzut în potirele de apă tremurătoare,
Și care-acum dorm,
Străjuite-n afund
De hribi ca ochii de păuni,
Viorii și vicleni,
Și de paingii de argint,
Cuibăriți în licheni...

Ele știu să cânte imnuri negre
Despre arcurile frânte ale zilelor,
Îngropate
În galerii de agate,
Și imnuri despre rostogolirile neîncetate
Ale nopților,
Sfere de somn,
Alunecând pe treptele adânci ale nimicului...

OGRĂZILE PIROSFEREI...
[REGATELE NECUPRINSE...]

Pe litiere mari de rubine,
Pătrunde toamna,
În subterane ogrăzi,
Necuprinse...

Își poartă pe brațe
Rotundele sinteze ale vieții...

Pe vaste,
Putrede punți,
Alunecă frenetice carnavaluri,
Cortegii de lavă aprinsă,
Roșii alaiuri de nunți,
Spre noaptea adâncă-a pământului...

Zeități veștede,
Întoarse pe volutele vântului,
Cântă din orgi statuare...

E ora când lucruri și categorii
Pășesc în convoi,
Pe alei de tăcere...

Și-n vreme ce-n ogrăzile necuprinse
Ale toamnei de sub pământ
Se dezlănțuie bacanale de foc,
În marile amfiteatre ale iernii
Vor crește magnolii de piatră...

1957
(din ciclul „Ora de zăpadă”)

DESCÂNTECUL MĂRII...

Stau de vorbă câteodată
Cu bătrâna mea prietenă,
Marea...

Ce puține cuvinte ne spunem...

Ea, mă privește de departe,
Cu milă...

Eu, o privesc de-aproape,
Cu spaimă...

Acum,
N-o mai întreb ca altădată,
În ce legănate cufere
Își ferecă perlele de-ntunerec...

Acum,
N-o mai întreb ca odinioară,
Din ce vioară
Pornesc picăturile sonore de smarald,
Madrigale de taină,
Cu care-și adoarme
Copiii efemeri,
Printre valuri...

RUGĂMINTE...

O, timp,
Prietene timp,
Dăruiește-mă cu-o primăvară nouă...

Nici cu-atâta rouă,
Nici cu-atâți bujori,
Nici cu-atâtea șopârle verzi
Aciuite-n tufe de merișori,
Câte cuprind primăverile tale...

Ci scoate-mi în cale
O primăvară nouă,
Curată,
Strălucitoare,
Ivită numai din soare,
Durată numai din soare,
Să mă duc în ea,
Să mă pierd în ea,
Ca o lance de lumină
Să mă nalț spre ea...

23 mai 1956
(din ciclul „*Iarba timpului*”)

NOAPTE BUNĂ...

Noaptea m-a găsit
Peste patul tău aplecată,
Lângă fruntea pe care-aș vrea să ți-o alint.

Ce noapte,
Ce noapte neașteptată...

Pasări albe de smalt
Se coboară din lună,
Și din norii viorii de furtună,
Cad peste smârcuri
Ploi de argint...
Doar eu îți șoptesc la ureche,
Să m-auzi numai tu,
Noapte bună...

Am oprit mersul
Luceferilor verzi, pe cer...
Din porunca mea,
Sobolii nu mai deretică
Nestematele pe sub pământ...
Și nu mai foșnește otrava
În măduva de mătrăgună,
Suind încet spre vânt...

ÎN LIVEZILE DE-APOI...

A fost o noapte,
Când la poartă
Un inorog cu greabăn de flacări
Mă chema,
Mă-ndemna să plecăm...

„Încalecă,
Și să mergem...
Ți s-a împlinit neștiutul soroc...
Scoate-ți din lacră
Gătelile mari,
Putrezite-n busuioc,
Ia-ți ia cu fluturi de mărgele,
Leagă-mi și mie de zăbale
Șiraguri de mărgăritare,
Să mătur zarea cu ele,
Și să pornim,
Nu-i vreme să mai zăbovim...”

„Inorogule,
Inorogule,
Căluțule cu greabăn înflăcărat,
Aș merge,
Dar mi-e lacătul ferecat...”

Inorogul a suflat
Peste lacătul zăvorit,
Și lacătul s-a topit...

CÂND AU TRECUT ANII ?...

Astă seară,
Mi-am cuprins tâmpilele-ntre palme,
Am închis ochii
Și mi-am adus aminte...
Da,
Mi-am adus aminte de mine...
Care-am fost...

Și mi s-a făcut un dor de mine,
Nespus...
Dureros...

Când au trecut anii oare,
Anii blestemați,
De m-am trezit în șaua vieții,
Galopând fără suflare,
Pe un drum necunoscut ?...

HARTA ÎN RELIEF...

O hartă în relief...
Asta a fost viața noastră...

Mă uit la munții de gips,
Văd peste ei
Umbre mici de condori,
Și-mi surâd anonim ascunsele flori
Crescute pe brânci,
Prin vânturi,
Sub stânci...

Mă uit la dealurile calme,
Cioplite-n smarald,
Cu viile coapte
Sub soarele cald...

Mă uit și la câmpia arsă de raze,
Încinsă-n cuptor de topaze...
Arareori câte-un gorgan din era bătrână,
Arareori câte-o fântână...

PSALMUL VÂNTULUI...
[CÂNTECUL VÂNTULUI...]

Tu, vântule,
Fuior de tămâie,
Sabie ce retezi ramurile orelor,
Clopot de lumină
Clopotind în văzduh,
Pogoară-te în casa mea,
În sufletul meu,
Vântule,
Vântule...

Răstoarnă-mi și mie,
Cu plugul de foc,
Frunzișul mort al sângelui,
Al anilor,
Așa cum răstorni frunzișul
Trâmbițarilor
Și-al castanilor...

Vântule,
Vântule,
Vântură-mi gândurile,
Ca să se-aleagă de-o parte
Gândurile rele,
Neghină de nesomn și otravă,
Și gândurile bune,
Grăie de stele,
Semințe de cântec și slavă...

MĂ VOI TREZI IAR...

pentru Ilinca

Dacă ochii mei
În moarte se vor închide,
Ei nu vor înceta să vadă...
Prin ochii mari
Ai copilului meu,
Voi zări mai departe
Minunile și slujeniile lumii...
Și sângele meu
Va suna în inima lui,
Mereu,
Ca un țipăt de goarnă,
Spre porțile vieții...
Și-n marginile dimineții,
Mă voi trezi iar,
De sub pleoapele lui...

POEM...

Anii de dragoste,
Ce ți-am dăruit,
Sunt ca niște hulubi sălbatici,
Cu pene de soare...

Vin diminețile din depărtare,
Și mi s-așează pe umeri...

Sunt ușori ca lumina,
Și-mi mângâie obrazii
Cu fâlfâitul lor...

Anii de dragoste ce ți-am dăruit
Sunt ca niște hulubi sălbatici,
Cu pene de umbră...

Se pierd serile-n depărtare...
Ce molcom se duc serile la culcare,
În crânguri limpezi,
În sălcii de gânduri...

O, cum aștept iar diminețile,
Ca dragii mei hulubi de iubire
Să-mi pună stăpânire
Pe inimă...
Să-mi scalde obrazul întunecat,
În cântecul lor neașteptat...

3 iunie 1956
(din ciclul „Iarba timpului”)

TOT MAREA...

Tot marea
Aduce în bărci de cleștar
Și leșuri, și alge amare,
Și stoluri de mărgăritare...

Cu valuri neașteptate,
Tot marea îneacă, tot marea mângâie...
Tot ea ține luna de braț și-o strivește,
Sub stânca de-argint și tămâie...

Tot marea culege țipetele zadarnice
Ale pasărilor călătoare,
Tot ea adună sulițele sângerate,
Căzute din soare...

Tot ea
Ne-ascultă și cântecele,
Trudite flori, luminoase, rotunde,
Tot marea le strânge avară la piept,
Și-n tainițe limpezi le-ascunde...

1 iulie 1962
(din ciclul „Valsurile involuției?”)

BĂLCI ILUZORIU...

Astă-seară,
Nici un bolnav nu vrea să se culce...
O să treacă pe sub ferestre
Un bâlci...

Toată lumea visează goarne de turtă dulce,
Și inelul magic
Al călușeilor de-aramă...
Toți așteaptă o panoramă...

Bolnavii stau la ferestre,
După zăbrele...
Mușcă din umbrele lor
Cerul,
Cu dinți de stele...

Un copil în agonie
Vrea o paiață...
Bătrânii așteaptă o tarabă
De unde să cumpere de doi lei viață...

23 iulie 1962
(din ciclul „*Variațiuni pe tema Întoarcerii?*”)

CÂNTECUL PAȘILOR DE VÂNT...

Pașii de vânt
Ce-mi trecură cândva peste frunte,
Peste piept,
Nu-i mai aud,
Nu-i mai aștept...

Ca niște săbii de platină
S-au încrucișat deasupra creștetului meu
Echinoxuri,
Solstiții...
Din creste înalte
Prăvălitu-s-au ploi de stânci,
Peste grădinile mele,
Anotimpuri adânci...

Numai pașii de vânt,
Nevăzuții,
Brățările de vis,
Spiridușii florilor de cais,
Mi-au rămas de-a pururi aproape,
Să mă ungă cu smirnă
Pe inimă și pleoape...

DEDICAȚIE...

Aici,
Pe țărmul meu de iluzii,
Valurile ce tresar,
Chiparoșii ce răsar,
Tot ce se destramă și se-nfiripă
În uragane de-o clipă,
Tot ce-mi azvârle marea în dar:
Semnul magic al algelor,
Amfore pline
Cu dragoste,
Chiote și rubine,
Minunile toate,
Vin de la tine...

Aici,
Pe țărmul meu de nesomn și de gânduri,
Toamnă,
Brumă și ceață,
Pasări cu trilul de gheață,
Elegii spre vămile adânci ale timpului,
Vise însângerate,
Ruine,
Durerile toate,
Vin de la tine...

12 august 1960
(din ciclul „*Valsurile involuției?*”)

EPITAF...

pentru Lucian Blaga, Ion Barbu și Alice Voinescu...

Nu știu pe ce valuri plutiți,
Umbre de-argint,
Fulgerate ?...

Pe ce munți înnoptați,
Troieniți,
Sub stelele mari,
Depărtate ?...

De mult
Au adormit sori și metafore,
S-au ghemuit în amfore de vânt
Axiomele clare...

Doar voi,
În depărtare,
Orbi ca Tiresias,
Nu vă temeți de niciun prag,
Umblați peste lume,
Fără toiag...

16 august 1961
(din ciclul „*Valsurile involuției?*”)

MAREA RĂSFRÂNTĂ...

În amiaza aceasta,
Am călătorit peste valuri...

Un trup răstignit peste valuri...

Ochii mei,
Deschiși în apele verzi,
Culegeau salamandre,
Sepulcre,
Și zăpezi...

Și mai ales,
Ochii mi se-mbătau
De propria umbră,
Care luneca agale,
Printre leagăne de nisipuri,
Prin geode vegetale,
Prin cortine limpezi
De cristale...

MOZAICARUL...

Meștere suflet,
Numai tu știi
Să ținutuești pe ziduri de memorie,
Din rămășițe de anotimpuri,
Din cioburi de vise,
Necrezute panoplii...

Meștere suflet,
Numai tu știi...

E o artă, o dibăcie a ta.
Să aduni în pereți fulgerați
Mărăcini mărunți și flori de pripas,
Ani obosiți,
Ani luminați...

ZĂPADĂ...

Nu înceta, stihie a zăpezii,
Nu înceta să te-așterni...
Rogu-te,
Seamănă încă
Nevinovate, albe șirazuri,
Peste dealuri și stepe,
Și legende...

Nu înceta, stihie a zăpezii...
Așează fragede catifele
Peste morminte,
Peste amintirile singure
Sub clopotnița nopții,
Peste gorganele mucedu,
Cu miezul de frunze...

Eu am să veghez...
Nimic nu va sfâșia alba așternere...
Nici zvâcnetul din corzile dușmănoase
Ale vântului,
Nici geamătul surd
Al sângelei meu înghețat...

19 ianuarie 1961
(din ciclul „Valsurile involuției”)

DACĂ TU...

Dacă tu ești lângă mine,
Dacă-ți simt sufletul aproape,
Grădini cu verbine,
Havuzuri de platină-mi cresc sub pleoape...

Dacă te știi lângă mine,
Ridic din luturi mărunte
Castele mărețe,
Catedrale cu luceferi pe frunte...

Dacă ești lângă mine,
Dacă-ți simt sufletul aproape,
Aerul mi-e dulce,
Noaptea mi-e prietenă...

Plutesc peste ape...

21 iulie 1962
(din ciclul „*Variațiuni pe tema Întoarcerii*”)

SONET...

A dragostei nestinsă-mpărăție
Frățește-am rupt-o, mai demult, în două...
Cu pajiștile ei de vis și rouă,
Ce-și pierde parafumu-adânc, în galaxie...

Și eu și tu, hectare-n luna nouă,
Aceleași stele-aprinse-n panoplie...
Am semănat fântâni cu apă vie,
În țările iubirii amândouă...

Aproape... Mai aproape... Totdeauna...
Hotarele s-au stins și suntem una...
Eterne jumătăți și legendare...

De ce atunci, plecată pe-al tău umăr,
Bătaia inimii mereu ți-o număr,
Prin anii plini cu semne de-ntrebare ?

6 septembrie 1959
(din ciclul „*Căntece din împărăția chiparoșilor*”)

BUCĂȚARUL...

În vase smălțuite și bizare,
Amestecă solidele amare...
Cu dulci lichide-agonisite-n pripă...

O pasăre fără aripă,
Un gând amorf, lipsit de strălucire...
Un vraci pierdut în pivnițe de-o clipă...

Amestecă furtunile cu mierea,
Pădurile-nverzite, cu durerea,
Și urletele ninse, cu tăcerea...
Stafidele,
Cu vinul
Și veninul...

Acest sinistru bucătar,
Destinul...

6 noiembrie 1962
(din ciclul „*Harfele confluenței*”)

NU VĂD...

Nu văd
Cum s-apleacă peste umărul meu
Șoimii de apă și ceață,
Norii, dușmanii luminii...

Nu văd...
Nu văd cum pleacă din sufletul meu
Cocorii de bronz ai viselor...
Cum câmpiile-ntoarse-ale vieții,
Singuratice,
Goale,
Îngheață...

Nu văd
Cum s-adună stafii,
Frunze
Și suflete moarte,
În scrinul trecutului...

CÂNTEC DESPRE NUNTĂ...

„Vino, clipă albă,
Luminoasă,
Clipă crăiasă,
Când am fost mireasă
Dragului meu...

Clipă albă,
Îți amintești,
Cum gândurile mele și-ale lui
Împodobiseră turla cerului
Cu mozaicuri de vise și șoapte ? ...
Și cum făclia nunții noastre
Sta proptită-ntre
Plopi, luceferi și noapte ?...
Și cum din neguri se-ntrupase
O făptură năvăvașă,
Numai aripi și scânteii,
Cântecul toamnei ?...

Iată aurul tot pe care-l am,
Clipă albă,
Și pietrele fără preț,
Și îngerii de rubin din pieptu-mi...
Dă-mi făclia,
Dă-mi cântecul acela să-l mai ascult...”

CASETA...

Sunt ani și ani
De când strecurăm într-o casetă primitoare,
În orele mici,
În zilele mari,
Monede grele de aur sticlos,
Ca-ntr-un gorgan fabulos...

Caseta primitoare
A dragostei noastre...
Fără smalțuri...
În formă de boltă...

Nu ne-am gândit niciodată la recoltă...

Nu-ncerca s-o ridici...
N-ai să poți...

Este grea,
Este plină
Cu bani de lumină...

CASTELUL DE NISIP...

pentru Ilinca

Am clădit cu fata mea,
Pe malul mării imense,
Un castel de nisip...

Cu zvelte ziduri de aur,
Bătute-n creneluri de sare,
Cu steaguri de alge...

Am adunat în el
Tot ce-am găsit mai bun în stihie:
Și albul febril din lumină,
Și macul cu sânge stingher,
Și pana de-albatros argintie,
Și arcul,
Și coloana,
Și cercul...
Tot ce-am găsit mai bun în stihie...

Acum o să plecăm...
Fata mea are lacrimi în ochi...
„Pentru cine castelul ?”...

DRUMUL FIECĂRUIA...

O pornești în zori,
Călătorule,
Cu traista plină de azimă și poame...
Poate-o să-ți fie foame...

Te uiți la cer,
După nori...
Te uiți după soare,
Poate-o să fie răcoare...

Nu te uiți în colb,
Nici la sfoara prelungă a drumului
Ce se pierde în zare...
Nu te-ntrebi cine-o fi tăiat această cărare...

Îți place să mergi pe drumuri făcute de alții...
Pași răstigniți în câmpie,
Urme sângerând pe cărări de munte...
Porți drumurile altora sub frunte...

Spirale de zăpadă și stâncă,
De ferigă și fum...

Ai încercat vreodată
Să tai singur un drum ?...

21 iulie 1963
(din ciclul „Fântânile aspirației”)

CÂNTECUL DIN AURORĂ...

pentru Ilinca

În fiecare auroră,
Eu scriu pe ceruri un poem...
Îl scriu cu aripe de pasări,
Ce zboară negre și subțiri,
Din cuiburile rătăcite,
Prin bolțile de trandafiri...

Poem de rouă și de viață...
Îl las acolo peste creste,
Printre livezile de ceață,
Și printre luncile de soare,
Ca să-l citești din depărtare...

În fiecare auroră,
Eu scriu pe ceruri un poem,
Cu vorbe albe,
Clare,
Pline...

În fiecare auroră,
Eu scriu un cântec pentru tine...

5 august 1956
(din ciclul „*Jarba timpului?*”)

LUMINA CEA ADEVĂRATĂ...

Salamandra gălbioară
M-a zărit în stupina-ntunericului,
Singură și rătăcită pe prundiș,
Cum dădeam cu lopata-n pietre,
Pe furiș...

„Încă-o lopată...
Între smalțuri și colțuri,
În țărâna seină
Ai să găsești șuvoiul de lumină...”

„Nu mai pot,
Binecuvântato...
Crucea nopții m-apasă-n piept...
De sfârșeală,
Am adormit de-a-n picioarele...”

„Grăbește...”
(Îmi mai spuse ea)
„Grăbește, că vine soarele,
Și te stropește cu raza-i înveninată...
Caută iute
Lumina adevărată...”

PIROSFERA...

În acest cumplit amestec de-anotimpuri,
Când plouă și când ninge-amestecat,
Când vânturi contradictorii
Incendiază recolte,
Când friguri de moarte
Se strecoară ca șerpi veninoși,
Prin colibe și arbori țestoși,
Pirosfera mi-a trimis o scrisoare
Ascuțită ca o rază de soare,
Și rotundă ca o brățară:
„E primăvară...”

E adevărat,
Galaxia sângerează de-atâtea atomice creații...
Viața se luptă cu ea însăși,
Cugetul respinge cormorani
Incendiați de negații...

Dar țărâna, în tăcere,
Își păstrează întreaga putere...

Nepotolita pirosferă
Țese din flacări,
Pentru un festival de lumini,
Dantele fragede:
„Muguri... lujere... flori și tulpini...”

ÎNTRE MINE ȘI MINE...

Între mine și mine,
Se desfășură prelungi poteci singuratice,
Poteci neumbrite,
Chinuitoare poteci nesfârșite...

Cum s-ajung de la mine la mine ?...
Cum să m-alung din mine către mine,
Pe cărările prelungi,
Șerpuite ?...

Am plecat din casa sufletului meu,
Întunecată,
Spre casa sufletului meu,
Luminată...

Dar am ostenit pe drum...
Nici înainte nu mai pot merge,
Nici în urmă nu vreau să privesc...

Între mine și mine lâncezesc...
Rătăcesc între mine și mine...
Printre iasmele pământului
Care încă nu mă vrea,
Și praporul negru al cerului,
Ne-ntinat de nicio stea...

PASTEL DE IARNĂ...

Ninge
Și e noapte...

Oameni care-aveți câini,
Adunați-i pe lângă foc...
În timpul acesta,
Sub coviltirul cerului,
Nu-i loc
Decât pentru stihii,
Și pentru făpturile obosite,
Zvârlite
În frig,
De gânduri prea multe...

Iată,
Și eu m-am pornit
Peste câmpurile de-afară,
Peste căi,
Poate fără de-ntoarcere...

CORABIA DUHULUI...

Se-așterne câteodată,
Peste sufletul nostru,
O ninsoare de sânge,
O brumă de neant,
O bură-ntunecată...
Peste sufletul nostru
Se-așterne câteodată...

Fără pricină...
Învăluie corabia duhului,
Îi țintuie pânza rotată,
Și-o-nlănțuie-n singurătate deplină...
Fără pricină...

Nimic n-o clintește...
Nici alizeul cu vâsle de trandafir,
Nici sclipătul castelelor de calcar
Din arhipelaguri de soare,
Nici violoncelul abisului,
Vibrând nebunește...
Nimic n-o clintește...

SOLUL...

Ce straniu,
Cum așteaptă inima noastră,
Pe la toate răscrucile pământului,
Un sol întraripat,
Să ne-aducă torța-naltă-a vieții,
Dragostea de care-am uitat...

Nu vezi ce urâți ne-am făcut ?...
Cum ne-am dezvățat să mai râdem,
Să mai cântăm...
Scoața dușmănoasă
Ne-nghite veselia de pripas...
Și din pădurile tinereții,
Cioturi știrbe
Pe brațe ne-au rămas...

Desfrunziți și singuri,
Ca plopii toamna-n câmpie...
Lumânări care pâlپâie-n sânge...
Chinga anilor în juru-ne,
Mereu mai ascuțită se strânge...

NU ȘTIU NIMIC...

Nu mă-ntreba,
Munte cu tâmpla arsă de vânturi,
Ce știi despre cumplitele zodii
Între care-am risipit o viață de om...

Nu mă-ntreba...
Nu știi nimic...

Nu mă-ntreba, lostriță
Cu sânge de zăpadă,
Ce știi despre zodia-nceputului
Și-a sfârșitului...

Începutul cu imnuri,
Și sfârșitul cu dangăte...

Nu știi nimic...

Nu mă-ntreba, frunză cu oftat de smarald,
Nici tu, creangă rănită de iglița soarelui,
Nici tu, dragul meu,
Nici tu, fata mea...
Nu mă-ntrebați despre zodiile-aceste,
Cu parfum de pustiu...

Nu știi nimic,
N-am de unde să știu....

31 martie 1961
(din ciclul „*Valsurile involuției?*”)

LÂNGĂ FRUNTEA MEA...

Lângă fruntea mea
S-au strâns, laolaltă,
Jilave turme de gânduri,
De vânturi,
Și chiparoși de baltă...

Iarba luminoasă din stele
O cosiră, adineauri,
Visele mele rele...

Sub talanga fără cântec a cerului
S-au ofilit, deodată,
Și timpul și lumina...

Fără să vreau,
Fără să știu,
Din bucurie mi-am smuls rădăcina...

Și-acum,
Inima mea hăituită,
Nedormită,
Am azvârlit-o toamnei,
Ca unui câine roșu,
Să mi-o spintece,
Să mi-o sfârtece,
Să mi-o-nghită...

7 noiembrie 1955
(din ciclul „Iarba timpului”)

ORE...

Sunt unele ore
Care gândul
În grabă cu plugu-l răstoarnă...

Sunt altele,
Ore nebune...
Ceasornicul orb
Ni-l întoarnă...

Și unele,
Ore de vis,
Ne seamănă-n somn trandafiri...

Și altele
Ard neștiut
Arome pe-altare subțiri...

Ce stranie,
Vastă agendă...

Sunt unele ore
Când morții
Se pierd liniștiți în legendă...

16 august 1961
(din ciclul „*Valsurile involuției?*”)

CÂRTIȚA...

Cumătra oarbă
Are treabă...

Sapă nenumărate galerii,
Și rădăcini de temple,
Și lacuri,
Și tainice case,
Toate netrebuincioase...

Frământă în crânguri de-ntuneric
Putrede frunze de humă...
Gătește pentru zeitățile toamnei
Dulceață de brumă...

Ochii ei
N-au văzut luceferii,
Cerul...

Totuși,
Căldurii pământului
Îi cunoaște misterul...

12 august 1962
(din ciclul „*Harfele confluenței*”)

PSALMUL TĂCERII...
[CÂNTECUL TĂCERII...]

Tu,
Buna mea soră, tăcere,
Cu obraji de noapte
Și sânge de miere...
Târziu,
În târziul rotund,
Când timpul va fi cântec,
Și clipele șoapte,
Unge cu mir dulce
Fruntea mea neagră,
Și ochii mei stinși...
Ca s-alunece-n somn,
Să se culce,
Să intre prin porți de lumină,
În verdea vizuină
A visului mare...

Unge-mă cu mir dulce,
Cu sânge de miere,
Soră mângâietoare,
Buna mea soră,
Tăcere...

15 octombrie 1956
(din ciclul „*Iarba timpului?*”)

TRECERE...

Ce frumos,
Ce simplu,
Ce fără de chinuri
Trec zilele...
Anii...
Secolele...

Fluturări de umbre suave,
Peste munții de vâsc,
Peste iedera valurilor,
Peste iatacurile istoriei...

Fluturări de umbre suave,
Peste viață
Și somn...

„Drum bun,
În pustia eternității...
Drum bun,
Spre neant...”
Așa ne cântă din sfere,
Zilele,
Anii,
Secolele,
Pierzându-se în savanele infinitului,
Biruitoare turmă...

Și noi rămânem...
Rămânem în urmă...

1957
(din ciclul „Ora de zăpadă”)

MOARA DE VÂNT...

Macină...

Macină creierul meu

Bobul greu

Al timpului,

Al destinului...

Din lanul veninului

Am ales doar de-o pâine...

Pentru azi...

Pentru mâine...

Macină...

Macină creierul meu grăbit...

Bobul copt,

Bobul otrăvit...

Macină timp...

Macină gând...

Macină pământ...

Macină vânt...

24 iulie 1962

(din ciclul „*Variațiuni pe tema 'Întoarceți'*")

DRAGONII...

De când m-am născut,
Se luptă deasupra creștetului meu
Doi dragoni...

Cu zâmbet de flacăra,
Dragonul viață...
Rânjet de gheață,
Dragonul moarte...

Solzii lor de agată,
Solzii lor de rubin
Se ciocnesc,
Se sfărâmă,
Scrâșnesc...

În chioșcul meu de răcoare,
În patul meu ca o floare,
Îi aud...
Mă-ngrozesc...
Un val de venin
Peste pieptul meu s-a abătut,
De câte ori dragonul moarte
A fost bătut...

CÂNTEC PENTRU MARELE SEMN DE-NTREBARE...

În pădurile universului,
Stelele materiei și-ale timpului
Răsar și apun,
Licurici de imensitate...

Materia-și desface evantalii de artificii
În oasele și retinele noastre...
Timpul, în zodii arteziene,
Crestează milenii, carate...

Orânduite-n cercuri concentrice-s toate...

Meteorit fără slavă,
Între luminoasele semne ale materiei,
M-am ivit,
Am iubit...
Între luminoasele semne ale timpului,
M-am istovit,
Am trăit...

Și iată, mă-ntreb acum, cu brațele deșarte:
Ce-am văzut ?...
Ce-am înțeles ?...
Ce-am vrut ?...
Ce-am avut,
Din minunile fără seamă,
Peste care-am trecut ?...

18 martie 1958
(din ciclul „Cântece din împărăția chiparoșilor”)

STIHURI PENTRU ÎNECAȚII ÎN APELE MĂRII...

Frate care treci cu corabia
Peste mine,
Aruncă o fărâmbă de prescură
În undele verzi și reci,
Pentru sufletul meu
Care dă putere valului,
Pentru algele păroase
Între care-am adormit,
Și care duc pe nisipul malului
Mirosul trupurilor moarte...
Frate care vii de departe,
Legănat în hamac,
Uită-te-n juru-ți:
Marea-i o cană de basamac,
De care s-au îmbătat
Hipocampii,
Delfinii
Și meduzele de clei...
Înmoaie-ți buzele, nu vrei ?...
Ți-e frică de băutura verde ?...
O să te-ndoaie
Și te vei pierde ?...
Eu am sorbit-o pe toată,
Și nu mă mai tem...

Poeta Mariana Dumitrescu
Desen de Theodor Pallady
(„8 mai 1951 - La Ciucurenci”)

SCRISOARE DIN ÎMPĂRĂȚIA CHIPAROȘILOR...

Iertați-mă prieteni...
Sunt luni,
Sunt ani de când n-am scris...
Dar aș fi vrut
Scrisoarea mea spre lumea vie
Să aibă miez și întâmplări,
Să am ce scrie...

Dar nu s-a petrecut nimic de-atunci,
De când am coborât în amfiteatrele de beznă,
Cu spectatori înnegurați...
Nu s-a-ntâmplat nimic de-atunci,
De când m-am așezat în stearpa-mpărăție
A chiparoșilor întunecați...

N-am știre despre nimeni
Și nimic...
Sunt singur,
Cel mai singur din stihie...
Aud doar foșnetele din împărăție,
Când vântul alungat de nori căinoși
Și-ascute ghearele în zvelții chiparoși...

INEDITE

DANSUL...

M-a chemat azi-noapte,
Să dansăm împreună,
Un bărbat cu fața tristă,
În cămașă de lună...

„Haidem...”,
Mi-a spus,
„Fă-ți mersul supus,
Și nu te mai zbate...
Haidem în grădina-ntunecată,
Unde-n fiecă noapte
Joacă făpturile toate...
Haide...”
Mi-a spus,
Și m-am dus...

Ce dans
O, ce dans...

El îmi șoptea la ureche,
Încet, mângâios,
„Un pas înspre viață,
Un pas înspre moarte...
Spune,
Nu-i așa că-i frumos?...”

Mii de făpturi,
Amețite ca mine,
Jucau în aceiași pași,
Se târau în aceiași pași...

Din când în când,
Unii
Beau vin de stafide,

ÎN ZĂVOAIELE NOPTII...
[CĂTRE MARILE GRĂDINI...]

În zăvoaiete negre ale nopții
Pasc visele noastre,
Ca turme de rouă...

Iarba subțire a orelor,
Ca iarba fiarelor,
Sângerie și străfulgerătoare,
Crește peste trupurile noastre-amândouă...

Iarba timpului,
Ca iarba fiarelor...
De-ai putea deschide zăvorul nesfârșirii,
De-ai desfereca
Porțile necunoscute
Ale grădinilor albe,
Marile grădini singuratice
Ale absolutului...

Unde să le găsec, marile grădini,
Să-ndemn către ele
Turmele de rouă,
Să culcăm în dulceața lutului lor,
Afânat cu miresme de caise,
Trupurile noastre-amândouă? ...

27 noiembrie 1955
(din ciclul „Iarba timpului”)

COCOȘUL...

Cântă,
În penele lui de culori scânteietoare,
Îmbătat cu prima rază de soare...

Și cântă...
Și cântă cocoșul...
Ierbile îl ascultă,
Și fluturii-l ascultă,
Speriați de roua prea multă...
Aud și alte zburătoare
Adormite sub crengi...

Cântă cocoșul,
Pentru rădvanele scânteietoare,
Pogorâte pe roți de rubine,
Din soare...

Ce vesel e cântecul lui din zori...

Ce trist ar fi,
Dac-ar cânta de trei ori...

19 iulie 1962
(din ciclul „*Variațiuni pe tema Întoarcerii*”)

OVIDIU ȘI HIMERELE...

„Himere,
Himere,
Vestalele timpului,
Fecioarele vântului,
Voi, care mi-ați umplut visele
Cu dansurile voastre
Înalte și nestatornice,
Voi, care de-atâtea ori
Mi-ați năvălit în sălciile sufletului,
Cu stoluri de albatroși,
Mișunând molcome
Și semănând cuiburi în crengile lui negre...
Voi, care pe rând mi-ați fost
Coloane de foc ale imaginației,
Nuanțe infinite ale poftelor,
Togă de sărbătoare a dorului,
Și ecouri ale conștiinței cu prăpăstii neumblate,
Himere,
Himere...

Ați fugit de la mine...

Ce duh rău v-a gonit din ograda mea?...
Ce furtună v-a sfâșiat în fălci de fulgere
Umbrele mari?...
Ce urlete,
Ce gemete,
Ce torțe neașteptate
Au speriat aripa fragedă,
Zborul vostru moale,
Spre sufletul meu?...

ÎNVIERE...

O, cum băteau clopotele
Spre marginea nopții...
Clopotele unse cu nart,
Clopotele crescute din inimă de anafură...
Și din ceară,
Trasă-n nuiele galbene...

Ne strânsesem cu toții,
Ca pasări pestrițe,
În ostrovul spulberat de furtună...
Peste negrele turle,
Cerul se frânsese de genunchi
Și căzuse cu fața spre noi...

Trebuia să-nvieze cineva...
Să se ridice din morți,
Cu vălurile-nflăcărate,
Fluturate peste porți
Și suflete goale...
Din morți
Cineva trebuia să se scoale...

Nimic...
Nimic...
Nuielele de ceară,
Nemișcate,
Păstrau în pieptul lor
Frunza de foc...

CE DRUM LUNG...

Ce drum lung străbătu
Pumnul de apă limpede,
Ce tremură-n căuș...

Până și-a găsit culcuș
În fântână,
Ce spirală tragică...

A lunecat din nouri,
Spre miezul pământului,
A colindat prin straturi de nisip
Și peșteri subterane...

Cât de cuminte a jucat
Prin baluri de vapori
Și trepte de calcăr,
Pumnul de apă, clar...

Și ideile mari
Se zbat sub milioane de frunți...
În multe piepturi,
Sângerează,
Se-nalță,
Ard,
Plutesc,
Se prăbușesc,
Până când se limpezesc...

23 iulie 1963
(din ciclul „Fântânile aspirației?”)

ADDENDA - VARIA

INDICE ALFABETIC AL POEZIILOR

Acuarelă...	308
Acuma știu...	312
Alaiul...	233
Alchimistul...	75
Am și eu...	239
Andante...	324
Apa scocului...	55
Apele...	97
April...	211
Apus de soare pe Cioplea...	378
Arca mea...	327
Asceză...	367
Aș vrea să-ți cunosc sufletul...	230
Așteptând...	254
Atlas proiectat...	78
Atom de artă poetică...	169
Atunci se face noapte...	44
Auroră... chiparoși...	32
Aveam un chiparos...	76
Balada gândurilor...	179
Baladă cu monere...	275
Bâlci iluzoriu...	81
Bucătarul...	121
Bun rămas...	22
Bună dimineața...	217
Caleidoscopul...	31
Caracatița...	298
Carpe diem...	182
Caseta...	137
Castelul de nisip...	149

Cavalcada-n abisuri... _____	53
Călătorie... _____	370
Călătorind... _____	151
Când au trecut anii ?... _____	42
Când toamna prinde ... _____	354
Cântec de brad... _____	345
Cântec de leagăn... _____	193
Cântec de noapte... _____	341
Cântec de zori... _____	167
Cântec despre nuntă... _____	134
Cântec din noapte... _____	264
Cântec pentru marele semn de-ntrebare... _____	311
Cântecul din auroră... _____	161
Cântecul din ramurile nopții... _____	46
Cântecul pașilor de vânt... _____	85
Cântecul puiului de ciută... _____	61
Cântecul sângelui... [Ancestrații] _____	64
Cârțița... _____	255
Cât să mai fie ?... _____	328
Câteva flori... _____	271
Ce drum lung... _____	379
Ce știe vântul ? ... _____	236
Ceasul de nisip... _____	279
Cheile... _____	306
Chiot... _____	165
Chiparosul meu... _____	235
Chiparoșii... _____	358
Chiparoșii de umbră... _____	142
Cine ?... _____	25
Cine mă cheamă?... _____	357
Ciuta de ceață... _____	258
Clepsidra... _____	309
Cocoșul... _____	351
Corabia duhului... _____	214
Cosmogonie mică... _____	93
Crengile... _____	152
Cutremure... _____	352

Cuvintele...	73
Dacă te-ntorci...	294
Dacă tu...	118
Dansul...	337
Darurile...	216
De la ospățul odihnei...	225
De-aș culege...	200
Dedicație...	94
Descântecul mării...	23
Devenire...	287
Două maluri...	289
Dragonii...	295
Drumul fiecăruia...	156
Elegie...	133
Epitaf...	95
Eternul feminin...	82
Fântânile aspirației...	343
Flamingii...	290
Floarea de cineraria...	272
Fuerunt...	330
Furtuna...	250
Glissando...	300
Harfele confluenței...	301
Harta în relief...	49
Histria...	248
I-am spus pădurii...	340
Iarăși timpul...	291
Iarba timpului...	281
Imagini...	96
Incantație...	374
Invocație...	89
Iunie...	48
Izvorul...	168
În livezile de-apoi...	38
În oglinzile soarelui... [Ogindire...]	155
În zăvoaiele nopții... [Către marile grădini...]	347
Înceiere...	380

Închide ochii...	222
Întoarcere...	59
Între mine și mine...	189
Înviere...	372
Judecata...	317
La sărbătoarea umbrelor...	348
La tine...	229
Lăutarii... [Baladele...]	162
Lângă fruntea mea...	238
Lebăda...	111
Liedurile roșii...	120
Livezile-ntunecate...	98
Lumina cea adevărată...	173
Lumină...	164
Luna...	92
Lupii...	303
M-am întors...	285
Marea primăvară...	198
Marea răsfrântă...	100
Mă voi trezi iar...	57
Mărgăritarele...	197
Meditație...	288
Mesaje...	136
Metamorfoză...	186
Mii de cortine...	344
Miresmele îndepărtate...	202
Moara de vânt...	293
Monedele...	84
Monodie...	113
Monolog... [Soliloquis...]	192
Mormântul meu va fi un leagăn...	333
Mozaicarul...	108
Mumie la Luvru...	353
Nacela...	127
N-am fost pasăre măiastră...	270
Năvoadele noastre...	292
Neliniștea...	304

Niciodată...	368
Noapte bună...	36
Noapte...	226
Noapte de Brumar...	364
Noapte de Făurar...	208
Nu ești singur...	223
Nu sunt vultur...	157
Nu știu nimic...	231
Nu văd...	125
Ogrăzile pirosferei... [Regatele necuprinse...]	21
Omăt... [Ninge...]	278
Ora de zăpadă...	102
Ora stingerii...	366
Ore...	249
Orizont și înălțime...	132
Osmoze...	17
Ospățul...	369
Ovidiu și himerele...	361
Parada aspirațiilor... [Aspirații...]	256
Pasărea naltă...	122
Pastel afund...	69
Pastel de iarnă...	205
Păsările călătoare...	269
Pe creste...	305
Pe tăcute...	221
Peretele...	322
Pietrele...	145
Piramida...	253
Pirosfera...	187
Plopii mei...	243
Poem...	68
Poveste...	323
Primăvară...	210
Proces-verbal de uragan...	381
Psalm împotriva ordinii naturale a lucrurilor...	376
Psalmul dorului... [Cântecul dorului...]	104
Psalmul iubirii...	355

Psalmul statuii adânci... [Cântecul statuii adânci...]	183
Psalmul tăcerii... [Cântecul tăcerii...]	263
Psalmul uitării... [Am uitat...]	260
Psalmul vântului... [Cântecul vântului...]	51
Răsărit...	191
Rândunica de mare...	267
Regăsire...	147
Rodia neantului...	350
Rugămintele...	27
Salcâmi sângelui...	241
Scrisoare din împărăția chiparoșilor...	331
Scrisoare...	359
Sensuri...	251
Singurătate...	245
Sinteză...	360
Soare apunând, lună răsărind...	139
Soldații mei...	80
Solul...	219
Sonet...	119
Spre casa viselor...	28
Spre galeria toamnei...	72
Spre țara aducerii aminte...	116
Statueta...	342
Steaua polară...	159
Stihuri pentru înecații în apele mării...	313
Sufletele fântânilor...	19
Și fără mine...	114
Șoaptă pentru liniștirea gândurilor...	177
Tamburinele verzi...	83
Tangajul universal...	299
Te aștept...	227
Te-am așteptat...	33
Temă cu variațiuni...	158
Templul metamorfozelor...	246
Timp proiectat...	170
Timp recompus...	106
Toamnă târzie...	204

Tot marea...	71
Transhumanță...	87
Trecere...	274
Țărâna...	315
Umbre...	70
Urcușul...	131
Urmele...	88
Valori de înserare... [Înserare...]	232
Valsul involuției...	346
Vibrații...	124
Vipera...	297
Vraja...	171
Vremea...	67
Vremea culesului...	91
Vremea efemeridelor...	129
Zăpadă...	110
Zorii...	66
Zorile-și mână cerbii de foc...	212

REPERE BIBLIOGRAFICE

acad. ȘERBAN CIOCULESCU

Numele Mariane Dumitrescu îmi este cunoscut mai de mult. Nu bănuiam, în seara rece de sfârșit de decembrie a anului 1946, din sala Ateneului, când un mănunchi de admiratori sărbătoream o jumătate de veac de la debutul liric al lui Tudor Arghezi, că tânăra absolventă a Facultății de Filosofie și a Conservatorului din București, care spunea cu atâta înțelegere și simțire câteva din poemele celui „jubilat”, era ea însăși o poetă nemărturisită, purtătoarea unui mesaj propriu.

A unui mesaj în care nota specifică este poate pudoarea simțirii, frâna, rezerva. O astfel de poetă, a rigorii și inspirației elevate, se exprimă în mod indirect prin simboluri cu caracter universal. Așa, un simbol al adâncurilor lăuntrice este fântâna, care ne împărtășește răcoarea înviorătoare a izvoarelor subterane, păstrându-și însă, ca și omul interior, taina susurului ei neconținut:

*Imnuri negre,
Despre umbră și răcoare,
Despre chipurile care s-au oglindit,
Și-au căzut în potirele de apă tremurătoare,
Și care-acum dorm,
Străjuite-n afund
De hribi ca ochii de păuni,
Viorii și vicleni,
Și de paingii de argint,
Cuibăriți în licheni...*

(Sufletele fântânilor...)

Poetul este, ca și fântâna, deținătorul unor imagini părelnice, mișcătoare, în oglinda apelor interioare, numai în aparență stătătoare, răscolite însă de un principiu de neliniște și de

Cu scriitoarea Mariana Dumitrescu, a dispărut dintre noi o ființă de o deosebită calitate umană, o intelectuală care a îndrăgît cu entuziasm și puritate, cu profundă pătrundere valorile existenței. Însușindu-și o bogată și variată cultură, ea a trăit efectiv frumusețile și adevărurile lumii. A urmat Academia de Artă Dramatică și am asistat la examenul de absolvire, unde a întruchipat cu o splendidă ținută plastică pe Andromaca, rostind cu muzicalitate și claritate versul racinian. Eroina antică, din care *Iliada* a făurit simbolul dragostei conjugale, și-a găsit o excelentă interpretă în versiunea lui Racine.

A renunțat la scenă, pentru a trăi mai deplin marele teatru al vieții. Poetesă, iubitoare de muzică și pictură, autoare de povestiri fantastice, inspirate de legendele mării noastre și ale coastelor ei, de întreaga lor atmosferă poetică, Mariana Dumitrescu își citea cu o mare artă aceste povestiri cu suflu romantic, cu înalte și pure efuziuni lirice. Libretul baletului *Întoarcerea din adâncuri* cu muzica lui Mihail Jora, reprezentat de Opera din București, are la bază una din aceste povestiri fantastice, în care simțeam pitorescul oriental și luciditatea latină, în care coregrafia și scenografia s-ar fi cerut inspirate de coloritul lui Tonitza, pictorul coastelor Mării Negre, și de splendidele noastre dansuri folclorice.

Tubea tot ce avea adânci ecouri umane din poezia, muzica și pictura noastră, adâncea cu luciditate și cu un umor foarte personal aspectele mărețe și cele paradoxale ale vieții, mereu cu gânduri înalte. Poemele ei au inspirat pe compozitorii noștri, în frunte cu Mihail Jora, care le-a redat lirismul intens și cu largi viziuni cosmice – de pildă poemele *Cântec din auroră...*, *Pasărea naltă...*, *Incantație...*, *Cine?...*, *Cântecul vântului...*, *Amurg...*, *Pe creste...* Simplitatea și directa expresie a lirismului din versurile Mariane Dumitrescu și-au găsit corespondența în muzica maestrului Jora – și ea simplă, fără înflorituri sau dulcegării, dar intens lirică, plină de duioșie și gingășie, având un cert parfum românesc, cu ecouri folclorice sublimate de o înaltă și riguroasă intelectualitate. Compozitorul Alfred Mendelsohn a scris un ciclu intitulat *Mesaje*, alcătuit din șapte

„AMINTIREA POETEI MARIANA DUMITRESCU”

Păstrez, neatins de intemperii ce se abat de atâtea ori peste mărunta viață omenească, mai multe scrisori primite de la Mariana Dumitrescu. Nu sunt toate, firește, câte mi-a adresat, scurte, totdeauna pline de duh, pe teme de literatură și muzică, două domenii în care ea s-a mișcat cu deopotrivă siguranță. O siguranță născută din fericita îmbinare a sensibilității și talentului cu o inimă vibrantă de iubire a oamenilor și a vieții. Din acest amestec tulburător, din fuziunea și interpenetrarea imaginației, a gândirii de o rară putere de critică și autocritică, cu puterea unei simțiri atât de misterios concentrate, s-a născut nu numai o mare, o binecuvântată poetă, ci și un om deosebit.

Deși prietenia noastră spirituală n-a durat decât ani puțini, deși viața ei de relief pur interior – între cărțile și tablourile ce-i erau atât de dragi – o făcea să renunțe de a-și revendica locul binemeritat în poezia românească modernă, Mariana Dumitrescu avea nevoie de prietenii literare și artistice, care constituiau alimentul necesar inteligenței sale, dornică neconținut de material nou pentru speculațiile sale intelectuale. Dacă ar fi scris filosofie, ea ar fi putut să treacă drept una din cele mai ascuțite și mai originale minți ale noastre din ultimele două decenii. A preferat bucuria solitară a poeziei, încredințată că, în felul acesta, își împlinește mai bine ursita. Țin minte cum, în aromeala unor după-amieze de vară sau în pacea albă a serilor de iarnă, își citea câteodată versurile, cu zâmbetul său grav, meditativ, venit parcă de departe, lăsând poezia să curgă lin, ca un descântec sau ca runele magice. Ea, căreia nu-i plăcea să vorbească despre sine, fiindcă se socotea și era în adevăr ca o imensă oglindă de orbitoare claritate a lumii și vieții, mi-a destăinuit odată ce lung calvar, ce martiriu, ce nesfârșită și zilnică luptă cu expresia și aflarea purei

„PERMANENȚA POETULUI ADEVĂRAT”

Iubitorilor de poezie le este dată, în mod firesc, destul de rar revelația poezilor adevărați. De aceea, am înțeles entuziasmul cald cu care reputatul și subtilul critic Șerban Cioculescu a întâmpinat, într-o prefață exemplară, versurile regretatei poete Mariana Dumitrescu. Un destin tragic a făcut ca, primăvara trecută, printre tristele flori ce însoțeau poeta pe ultimul său drum, să vedem și o floare neobișnuită, albă, o floare-carte pe care scria: *Poezii*. Cu acea intuiție rară pe care o au poeții, Mariana Dumitrescu își proiectase, într-o luciditate amară, fantastica și, vai, atât de reala expediție:

*Câteva flori,
Amarnice flori de primăvară,
Sfioase imagini ale timpului
Care merge mereu în același sens,
Câteva flori
M-au ocrotit pân-am trecut Styxul...*

*Ca niște măicuțe
Cu palme firave și aromate,
Mi-au sprijinit umărul,
Genunchii și sufletul,
Pân-am trecut râul morții... [...]*

(Câteva flori...)

Citind o parte din numeroasele manuscrise ce le-a lăsat familiei (poezii, proză, studii estetice), recitindu-i și cartea de versuri, apărută anul trecut, m-am putut convinge încă o dată cât de exactă și de profundă este aserțiunea lui Șerban Cioculescu cu privire la universul poetic al Mariane Dumitrescu: „Clasicitatea își asumă riscul tematicii de totdeauna și de pretutindeni a mării poezii,

LUCRĂRI MUZICALE PE VERSURI DE MARIANA DUMITRESCU

Lieduri, lucrări corale, lucrări vocal-simfonice, ansambluri camerale, balete

- Mihail Jora (48 lieduri, 2 lucrări vocal-simfonice, 2 balete)
- Tudor Ciortea
- Marcel Mihalovici
- Mansi Barberis
- Alfred Mendelsohn
- Diamandi Gheciu
- Emil Lerescu
- Constantin Palade
- Doru Popovici
- Alexandru Velehorschi
- Nicolae Ciocoiu
- Ovidiu Varga
- Ana Severa Benția
- Irina Odăgescu-Țuțuianu
- Ileana Ridzyk
- Ion Vasilescu
- Carmen Petra-Basacopol
- Felicia Donceanu
- Ludovic Feldman
- Didia Saint-Georges
- Sandu Albu
- Nicolae Coman
- Dumitru Bughici
- Zaharia Popescu
- Grigore Nica
- Iovan Miclea
- Paul Jelescu
- Milan Vlajin (Belgrad)

Muzică ușoară, romanțe

- Nicolae Kirculescu
- Dan Mizrahy
- Margareta Xenopol
- Ion Stavăr
- George Grigoriu
- Alexandru Corfescu
- Margareta Pâslaru
- Iuliu Merca

CUVÂNT ÎNAINTE

la ediția celor două volume: **Cântece de Mihail Jora pe versuri de Mariana Dumitrescu**, Ed. Grafoart, București, 2017.

Reeditarea liedurilor (cântecelor) de Mihail Jora pe versuri de Mariana Dumitrescu, după o jumătate de secol, reprezintă un eveniment cultural. Cele 48 de lieduri, grupate în 9 cicluri unitare, sunt o chintesență artistică a doi mari creatori, unul ajuns la senectute și în apogeul carierei și recunoașterii naționale și internaționale – compozitorul MIHAIL JORA (1891-1971), iar celălalt – în plină tinerețe năvalnică, tulburătoare, iscoditoare a înțelesurilor profunde ale lumii – poeta MARIANA DUMITRESCU (1924-1967), secerată de o cruntă maladie.

După atâția ani, și după atâtea experiențe artistice, sunt la fel de mișcată când deschid partiturile (tipărite sau în manuscris) și revăd *Bun rămas, Lupii, Alchimistul, Chiot, Bună dimineața, Pasărea naltă, Lângă fruntea mea, Lumină, Singurătate...*

Am cântat piesele (ca și altele, compuse de Mihail Jora pe versurile altor poeți) alături de marii și dragii noștri interpreți de lied: tenorul Valentin Teodorian (1928-1997), unul din creatorii lor în primă audiție, care a lucrat direct cu Mihail Jora la cizelarea versiunilor sale, artist de la care am moștenit multe din tainele interpretării lor; Georgeta Stoleriu, soprana care s-a aplecat cu atâta înțelegere și rafinament asupra paginilor joriene, realizând remarcabile versiuni, de referință, interpretându-le împreună în cadrul unor festivaluri internaționale sau alte evenimente culturale importante, în țară și străinătate. Nu pot uita pe mezzosoprana Martha Kessler, pe soprana Sanda Șandru... până la tânăra Raluca Oprea, soprană care a interpretat recent, cu talent și dăruire, dramaticul ciclu *op. 53*.

Sunt mulți alți remarcabili interpreți, din diferite generații, care au cântat aceste lieduri, în compania unor distinși pianști: Arta Florescu, Iolanda Mărculescu, Emilia Petrescu, Octav Enigărescu, Mirela Zafiri, Florin Diaconescu, Bianca Manoleanu ș.a.

De câte ori am reușit să transmit, cu emoție, unui coleg sau unui discipol câte ceva din moștenirea muzicală primită la rându-mi, am avut un sentiment de împlinire a unei datorii culturale sacre. Sper ca și generațiile următoare să se aplece asupra acestor pagini, așa cum ne-am înclinat noi.

În acest context, întâlnirea cu editorul Matei Bănică, atât de entuziast, de inteligent și de energic, este o revelație. Astfel de tineri ne dau speranțe în perpetuarea marilor tradiții ale muzicii românești.

Scriu aceste rânduri în ziua de 4 aprilie 2017, când se împlinesc 50 de ani de la moartea mamei mele, poeta Mariana Dumitrescu...

București, aprilie 2017

DISC ELECTRECORD, LP, 33,
București, EXE 0516
„MARIANA DUMITRESCU - VERSURI”,
prezentare – acad. Șerban Cioculescu

Au recitat actorii: **Lucia Mureșan** (*Orizont și înălțime...*, *Izvorul...*), **Irina Răchițeanu** (*Lebăda...*, *Între mine și mine...*), **Mariana Mihuț** (*Monodie...*, *Spre țara aducerii aminte...*), **Elena Sereda** (*Plopii mei...*, *Întoarcere...*), **Dana Comnea** (*Zorile-și mână cerbii de foc...*, *Oglindire...*), **Dina Cocea** (*Pastel afund...*, *Câteva flori...*), **Dinu Ianculescu** (*Cântec de zori...*, *Pasărea naltă...*), **Florin Piersic** (*Cântecul din auroră...*, *Te-am așteptat...*), **Gheorghe Ionescu-Gion** (*Histria...*, *Transhumanță...*), **Constantin Codrescu** (*Alchimistul...*, *Lupii...*), **Ludovic Antal** (*Chiot...*, *În livezile de apoi...*), **George Calboreanu** (*Ancestrații...*), **Eva Pătrășcanu** (*Bun rămas...*, *Scrisoare din împărăția chiparoșilor...*), **Valeria Seciu** (*Eternul feminin...*, *Păsările călătoare...*), **Leopoldina Bălănuță** (*Ninge...*, *Mă voi trezi iar...*).

MARIANA DUMITRESCU – CORESPONDENȚĂ
(în arhiva dr. Ilinca Dumitrescu)

- **Mihail Jora** (parțial tipărită în vol. „Mihail Jora – Studii și Documente – I”, ed. de dr. Ilinca Dumitrescu, Ed. Muzicală, București, 1995)
- **Paul Constantinescu** (parțial tipărită, cu note de dr. Ilinca Dumitrescu, în vol. „Paul Constantinescu – Corespondență, Scrisori și Portrete”, ed. îngrijită, note și comentarii de dr. Sanda Hîrlav-Maistorovici, prefață de dr. Ilinca Dumitrescu, Ed. Muzicală, București, 2009; vol. II - în curs de apariție la Ed. Grafoart)
- **Alfred Alessandrescu, Cella Delavrancea, Theodor Pallady, Victor Eftimiu, Al. Rosetti, Milița Petrașcu, Maria Tănase, Marcel Mihalovici și Monique Haas (Paris), Constantin Silvestri, Florica Musicescu, prof. dr. Marcel David (celebrul neurochirurg, Paris), Lizica și Irina Codreanu (Paris), Ionel Jianu (Paris), Emanoil Ciomac și Muza Ghermani-Ciomac, Georgeta și George Breazul, Andreas Naseritis (Atena), Alice Voinescu, Petru Comarnescu, Emil Botta, Radu Gyr, Nina Cassian, Tudor Ciortea și Vera Proca-Ciortea, Elvira Godeanu și arh. Emil Prager, preotul bizantinolog Ioan. D. Petrescu, Zeno Vancea, George Sbârcea, Alfred Mendelsohn, Alice și Ludovic Feldman, Florica Hociung, dr. I. Weinberg, Maria Fotino și Ecaterina Fotino-Negru, Yvonne Astruc (Paris), Mica Francis Salabert (Paris), Constantin Stroescu, Manuela și Ștefan Gheorghiu, Ella și Edgar Istratty, Coralia și Viorel Cosma, Theodor Bălan, George Bălan, prof. univ. Mircea Florian, Ion Vasilescu, Ionel Băjescu-Oardă, Henry Mălineanu, Mișu Iancu, Elly Roman, Gică Petrescu, Gabriela Taub (Cluj-Napoca), Larissa Șorban (Cluj-Napoca), Oleg Danovski, Harry Brauner și Lena Constante, Wanda Sachelarie-Vladimirescu, Virginia Zeani și Nicola Rossi-Lemeni (S.U.A.), Vasile Tomescu, Grigore Constantinescu, Doru Popovici, Carmen Petra-Basacopol, Nicolae Coman și Lavinia Tomulescu-Coman și mulți alții.**

ION DUMITRESCU

Clasic al muzicii românești, personalitate culturală de referință de la mijlocul veacului XX, compozitor, profesor, dirijor, muzicolog, scriitor, Ion Dumitrescu (1913-1996) a fost un reprezentant strălucit al artei naționale de anvergură internațională (membru corespondent al Institutului Franței - Académie des Beaux-Arts și al Accademia Tiberina din Roma).

„Majoritatea creațiilor lui Ion Dumitrescu au devenit deja pagini de antologie sonoră a muzicii contemporane românești, lucrări ca *Suita a III-a pentru orchestră* [dirijată în primă audiție de George Enescu], *Preludiul simfonic*, *Concertul pentru orchestră de coarde*, *Simfonieta*, suita din muzica de film « *Munții Retezat* » înscriindu-se deja în circuitul artei universale.“ (Viorel Cosma, *Lexiconul „Muzicieni din România“*, vol. II, p. 271, Ed. Muzicală, București, 1999).

Ion Dumitrescu a compus muzică simfonică, muzică de teatru (peste 60 de piese), muzică de film, muzică de cameră, muzică vocală ș.a.

ILINCA DUMITRESCU

Născută la București în 29 august 1952, fiică a compozitorului Ion Dumitrescu și a poetei Mariana Dumitrescu, pianista Ilinca Dumitrescu este un nume de prestigiu al artei interpretative românești, personalitate artistică de anvergură internațională.

A concertat în orașe din 5 continente, 46 de țări, 39 de capitale ale lumii, în importante săli de concerte. A studiat cu profesori celebri: Cella Delavrancea și Mihail Jora în România, Stanislav Neuhaus și Iakov Flier la Conservatorul de Stat *P. I. Ceaikovski* din Moscova, absolvit în 1978 cu distincția maximă *Diplomă de Merit*. Este deținătoarea celor mai importante premii în țara sa natală (Premiul *Academiei Române* – 1995, Premiul *Institutului Cultural Român* – 2004, Premiul *Radio România Cultural* – 2005, Premiul *Criticilor Mușicale A.T.M.* – 1984, Premiul *Uniunii Interpreților, Coregrașilor și Criticilor Mușicali din România* – 1991, Premiul *Forumului Mușical Român* – 2005 etc.), dar și a multor distincții internaționale (printre care *Commendatore dell'Ordine della Stella della Solidarietà Italiana* - 2005, acordată de către Președintele Republicii Italiene, și *Chevalier de l'Ordre des Arts et Lettres* – 2012, din partea Guvernului francez). În anul 2013, Ilinca Dumitrescu a primit Premiul *Forumului Mușical Român* pentru întreaga activitate, după o prestigioasă carieră artistică de-a lungul a cinci decenii.

Activitatea sa artistică se desfășoară în varii domenii: pe lângă aceea de pianistă concertistă (în 1980 devine solistă concertistă de stat), este și muzicolog (obține titlul de Doctor la *Universitatea Națională de Mușică București* cu calificativul maxim *summa cum laude*), pedagog (a predat cursuri de măiestrie în Cehia – între 1991 și 1997 – Festivalul Internațional al Boemiei de Sud – patronat de Lord Yehudi Menuhin, S.U.A., Brazilia, India, China, Vietnam, Japonia, Malaysia, Perú), muzeolog (între anii 1994 – 2006 a fost director al Muzeului Național *George Enescu* din București), realizator și producător TV al emisiunii *Ilinca Dumitrescu și invitații săi* (postul de televiziune *România de Măine*, unde a și condus Departamentul Muzical aproape un deceniu).

Deține o discografie semnificativă, discul său *14 Sonate de Domenico Scarlatti* fiind selecționat în 1986 de către *International Record Critics Award*, reunit la New York, printre cele mai bune 20 de albume

ale anului, stând alături de cele ale unor Emil Gilels, Radu Lupu sau Murray Perahia.

Face parte frecvent din juriile internaționale ale unor concursuri de pian sau alte domenii muzicale. A participat la diverse și prestigioase festivaluri internaționale, unele patronate de Lord Yehudi Menuhin. Îi sunt dedicate multe lucrări pentru pian și a realizat numeroase prime audiții.

Repertoriul său extrem de vast include concerte cu orchestră (marile opusuri din creația clasică și romantică), piese de recital solo (printre care programe de autor – Bach, Scarlatti, Haydn, Mozart, Beethoven, Schumann, Chopin, Schubert, Albéniz, Sibelius, Messiaen, Enescu, Jora – integrala creației pentru pian), muzică de cameră, lied, o preocupare aparte fiind promovarea muzicii românești clasice și contemporane, dar și a creației universale din sec. XX – XXI.

CUPRINS

PREFAȚĂ – de dr. Ilinca Dumitrescu	7
Osmoze...	17
Sufletele fântânilor...	19
Ogrăzile pirosferei... [Regatele necuprinse...]	21
Bun rămas...	22
Descântecul mării...	23
Cine ?...	25
Rugăminte...	27
Spre casa viselor...	28
Caleidoscopul...	31
Auroră... chiparoși...	32
Te-am așteptat...	33
Noapte bună...	36
În livezile de-apoi...	38
Când au trecut anii ?...	42
Atunci se face noapte...	44
Cântecul din ramurile nopții...	46
Iunie...	48
Harta în relief...	49
Psalmul vântului... [Cântecul vântului...]	51
Cavalcada-n abisuri...	53
Apa scocului...	55
Mă voi trezi iar...	57
Întoarcere...	59
Cântecul puiului de ciută...	61
Cântecul sângelui... [Ancestrații]	64
Zorii...	66
Vremea...	67
Poem...	68
Pastel afund...	69
Umbre...	70

Tot marea...	71
Spre galeria toamnei...	72
Cuvintele...	73
Alchimistul...	75
Aveam un chiparos...	76
Atlas proiectat...	78
Soldații mei...	80
Bâlci iluzoriu...	81
Eternul feminin...	82
Tamburinele verzi...	83
Monedele...	84
Cântecul pașilor de vânt...	85
Transhumanță...	87
Urmele...	88
Invocație...	89
Vremea culesului...	91
Luna...	92
Cosmogonie mică...	93
Dedicație...	94
Epitaf...	95
Imagini...	96
Apele...	97
Livezile-ntunecate...	98
Marea rășfrântă...	100
Ora de zăpadă...	102
Psalmul dorului... [Cântecul dorului...]	104
Timp recompus...	106
Mozaicarul...	108
Zăpadă...	110
Lebăda...	111
Monodie...	113
Și fără mine...	114
Spre țara aducerii aminte...	116
Dacă tu...	118
Sonet...	119
Liedurile roșii...	120

Bucătarul...	121
Pasărea naltă...	122
Vibrații...	124
Nu văd...	125
Nacela...	127
Vremea efemeridelor...	129
Urcușul...	131
Orizont și înălțime...	132
Elegie...	133
Cântec despre nuntă...	134
Mesaje...	136
Caseta...	137
Soare apunând, lună răsărind...	139
Chiparoșii de umbră...	142
Pietrele...	145
Regăsire...	147
Castelul de nisip...	149
Călătorind...	151
Crengile...	152
În oglinzile soarelui... [Oglindire...]	155
Drumul fiecăruia...	156
Nu sunt vultur...	157
Temă cu variațiuni...	158
Steaua polară...	159
Cântecul din auroră...	161
Lăutarii... [Baladele...]	162
Lumină...	164
Chiot...	165
Cântec de zori...	167
Izvorul...	168
Atom de artă poetică...	169
Timp proiectat...	170
Vrajă...	171
Lumina cea adevărată...	173
Șoaptă pentru liniștirea gândurilor...	177
Balada gândurilor...	179

Carpe diem...	182
Psalmul statuii adânci... [Cântecul statuii adânci...]	183
Metamorfoză...	186
Pirosfera...	187
Între mine și mine...	189
Răsărit...	191
Monolog... [Soliloquis...]	192
Cântec de leagăn...	193
Mărgăritarele...	197
Marea primăvară...	198
De-aș culege...	200
Miresmele îndepărtate...	202
Toamnă târzie...	204
Pastel de iarnă...	205
Noapte de Făurar...	208
Primăvară...	210
April...	211
Zorile-și mână cerbii de foc...	212
Corabia duhului...	214
Darurile...	216
Bună dimineața...	217
Solul...	219
Pe tăcute...	221
Închide ochii...	222
Nu ești singur...	223
De la ospățul odihnei...	225
Noapte...	226
Te aștept...	227
La tine...	229
Aș vrea să-ți cunosc sufletul...	230
Nu știu nimic...	231
Valori de înserare... [Înserare...]	232
Alaiul...	233
Chiparosul meu...	235
Ce știe vântul ? ...	236
Lângă fruntea mea...	238

Am și eu...	239
Salcâmii sângelui...	241
Plopii mei...	243
Singurătate...	245
Templul metamorfozelor...	246
Histria...	248
Ore...	249
Furtuna...	250
Sensuri...	251
Piramida...	253
Așteptând...	254
Cârțița...	255
Parada aspirațiilor... [Aspirații...]	256
Ciuta de ceață...	258
Psalmul uitării... [Am uitat...]	260
Psalmul tăcerii... [Cântecul tăcerii...]	263
Cântec din noapte...	264
Rândunica de mare...	267
Păsările călătoare...	269
N-am fost pasăre măiastră...	270
Câteva flori...	271
Floarea de cineraria...	272
Trecere...	274
Baladă cu monere...	275
Omăt... [Ninge...]	278
Ceasul de nisip...	279
Iarba timpului...	281
M-am întors...	285
Devenire...	287
Meditație...	288
Două maluri...	289
Flamingii...	290
Iarăși timpul...	291
Năvoadele noastre...	292
Moara de vânt...	293
Dacă te-ntorci...	294

Dragonii...	295
Vipera...	297
Caracatița...	298
Tangajul universal...	299
Glissando...	300
Harfele confluenței...	301
Lupii...	303
Neliniștea...	304
Pe creste...	305
Cheile...	306
Acuarelă...	308
Clepsidra...	309
Cântec pentru marele semn de-ntrebare...	311
Acuma știu...	312
Stihuri pentru înecații în apele mării...	313
Țărâna...	315
Judecata...	317
Peretele...	322
Poveste...	323
Andante...	324
Arca mea...	327
Cât să mai fie ?...	328
Fuerunt...	330
Scrisoare din împărăția chiparoșilor...	331
Mormântul meu va fi un leagăn...	333
INEDITE	335
Dansul...	337
I-am spus pădurii...	340
Cântec de noapte...	341
Statueta...	342
Fântânile aspirației...	343
Mii de cortine...	344
Cântec de brad...	345
Valsul involuției...	346
În zăvoaiele nopții... [Către marile grădini...]	347

La sărbătoarea umbrelor...	348
Rodia neantului...	350
Cocoșul...	351
Cutremure...	352
Mumie la Luvru...	353
Când toamna prinde ...	354
Psalmul iubirii...	355
Cine mă cheamă?...	357
Chiparoșii...	358
Scrisoare...	359
Sinteză...	360
Ovidiu și himerele...	361
Noapte de Brumar...	364
Ora stingerii...	366
Asceză...	367
Niciodată...	368
Ospățul...	369
Călătorie...	370
Înviere...	372
Incantație...	374
Psalm împotriva ordinii naturale a lucrurilor...	376
Apus de soare pe Cioplea...	378
Ce drum lung...	379
Încheiere...	380
Proces-verbal de uragan...	381
ADDENDA - VARIA	383-429